

Dăm o fugă până la Svolveær, unde cumpărăm ziare și vin roșu la cutie și mâncăm sandviciuri la o cafenea, după care ne întoarcem pe același traseu, oprindu-ne din nou dincolo de farul Skrovei. Cum era de așteptat, firele sunt neatınse. Ploaia s-a oprit, iar marea e atât de netedă și lucioasă, încât zici că te afli pe un lac imens. Citim ziarele și stăm de vorbă o vreme înainte să ne întoarcem în zona de coastă, pe lângă Flæsa, ca să verificăm dacă am prins măcar vreun halibut, cod sau pollack. Pe drum însă asistăm la un fenomen ciudat. Chiar în mijlocul mării liniștite, la câteva sute de metri de Flæsa, care e cea mai îndepărtată insuliță, marea se ridică într-un val imens, care se face repede de câțiva metri și ajunge la noi. Ne dăm ușor în spate. Dacă am avea costum impermeabil și placă, am putea să facem surfing. OK, poate nu noi, dar cineva care stăpânește această artă. Procesul se reia. Mă uit nedumerit la Hugo. Am stat zile în șir în zona asta și n-am mai văzut niciodată așa ceva.

— O fi o zonă cu adâncime mică, unde apa e mpinsă de curenți, spune el.

N-am prins nimic, în afară de niște cod pricăjit pe care-l aruncăm înapoi în mare, așa că ne întoarcem la pescărie, unde o să rămânem peste noapte, sperând ca firele cu momeală să dea roade până la următoarea vizită. Ploaia se oprește, iar marea este poleită. Mai e puțin și iese soarele.

Hugo are o nouă teorie despre cum reușește rechinul boreal să prindă pești și alte specii mult mai rapide decât el. Teorie bazată pe anatomia lui.

— Felul în care apucă are legătură cu capul sau cu maxilarul, nu cu restul corpului. Rechinul plutește prin apă liniștit, părând inofensiv. Dacă se apropie ceva, întinde gura ca să apuce. N-are fălcile fixe, ca noi, ci funcționează mai mult ca pe șine sau ca închizătorul culisant al armelor de foc, adaugă Hugo.

Pe un canal cu documentare despre animale, Hugo a văzut cum unui scafandru îi fuseseră sfâșiate gura și o parte din obraz. Incidentul fusese filmat de însoțitorul victimei, care surprinsese perfect momentul în care scufundătorul se apropiase mult de un rechin mic, aparent inofensiv. Când aproape se lipise de el, încercând să-l pupe pe bot, animalul îl mușcase fulgerător. Și atât de repede, încât mișcarea era insesizabilă.

— *Exact* așa e și botul rechinului boreal, continuă Hugo.

Există o fărâmă de adevăr în teoria asta, dar mai sunt o mulțime de lucruri pe care nu poate să le explice: cum reușește somonul să scape la milimetru de rechinul boreal sau cum reușește rechinul boreal să prindă pești mari – somn, cod, eglefin – care înoată mult mai repede decât el?

— Ține de forma corpului. Rechinul boreal are formă de trabuc și coada la fel de puternică precum a rechinului alb, cu care străpunge leșurile de balenă în căutare de hrană. Are forța necesară și tot ce-i mai trebuie ca să se miște repede, incheie Hugo.

Orele trec, dar nu se plânge nici unul din noi. De fapt, dacă mă gândesc bine, nici nu mi-aș dori să fiu în altă parte. Peisajul nu e în fața mea, ca să pot trece pe lângă el, și gata. E peste tot în jur, devenind un *aici* acut în mijlocul

curenților de dincolo de farul Skrovei, departe de fluxul de informație pe care plutim în general.

Stau la proră aproape întins și mă uit la cer. Ne-am îndepărtat deja sute de metri de fire, care se văd încă perfect – marea liniștită după furtună nu mai e tulburată decât de unduiri izolate, care vin din depărtare când și când.

Zilele sunt din ce în ce mai scurte, sezonul întunecat începe peste câteva săptămâni. În nord și est apar deja primele stele, pete de lumină plutitoare pe oceanul celest fără sfârșit. Încep să se contureze și constelațiile, iar Steaua Polară strălucește atât de tare, încât o confundăm la început cu un avion, un balon meteorologic sau alt obiect zburător neidentificat. Seamănă foarte bine cu reprezentările exagerate ale stelei din Betleem, așa cum apar ele în literatura religioasă. Steaua le arată celor doi magi din barcă drumul către portul salvator.

Ca să văd mai bine, scot telefonul. Am o aplicație cu care, prin intermediul camerei și al GPS-ului, se pot identifica sute de constelații, inclusiv din cealaltă parte a globului, pentru cei interesați.

Toate culturile, chiar și cele preistorice, au identificat pe cer diverse configurații, pe care le-au numit după zeii sau ființele fabuloase din mitologiile lor. Numele sub care sunt cunoscute astăzi provin, în mare parte, de la greci, care au creat povești complicate despre majoritatea constelațiilor „descoperite” de ei – pentru că, la urma urmei, constelațiile nu sunt decât un veritabil rod al imaginației umane. Orion, de exemplu, nu e un uriaș care urmărește cele șapte fecioare din grupul Pleiadelor. Nici grecii nu

credeau asta. Cerul era mai degrabă o pânză pe care-și proiectau ei poveștile.

Era o activitate neștiințifică – știința încearcă să găsească tipare sau să înțeleagă de ce ele nu corespund uneori. Pentru pescari, iscusința de a interpreta semnele mării, ale vremii și ale cerului, de a ține minte și pune cap la cap tiparele complexe care apar era deosebit de importantă. Doar prin observație sistematică și îndelungată se putea deprinde. Odată cu apariția almanahurilor, pescarii au primit o armă secretă. Pentru că mișcarea curenților și, astfel, întreaga viață marină sunt extrem de influențate de fazele lunii. Când luna și nivelul mării sunt în creștere, în fiorduri e mai multă apă, iar curenții sunt mai numeroși, ceea ce influențează deplasarea peștilor. De exemplu, mulți oameni știau unde anume să arunce plasele în nopțile cu lună plină ca să prindă heringi. Dacă întârziu câteva ore, heringul dispărea până la următoarea lună plină.

Pe vremuri, când pescarii nu aveau GPS, sonare, telefoane mobile și prognoze meteo precise, cei mai buni căpitani și pescari erau la fel de respectați ca oamenii de știință – în comunitățile lor, cel puțin.

Din nefericire, vocabularul bogat care surprindea tot felul de nuanțe ale naturii s-a redus drastic în ultimele decenii. Odată cu cuvintele dispăre și cunoașterea unor contexte ecologice complexe. Înțelegem tot mai puțin mediul înconjurător, nu-i mai atribuim aceeași importanță și nici nu mai punem mare preț pe el. Ceea ce-l face mult mai ușor de distrus în goana după profituri imediate.

Peste puțină vreme va trebui să scoatem firele și să ne întoarcem la Skrova, dar nici unul din noi nu vrea să

vorbească despre asta. Savurăm liniștea. Gândurile și-au pierdut ancora și sunt purtate în larg de curenți. Stelele ne privesc de sus, iar de jos ne leagănă marea. Stelele strălucesc, iar apa lucește și scânteiază.

Din spațiu, Curentul Golfului seamănă cu Calea-Lactee, iar de pe pământ, Calea-Lactee seamănă cu Curentul Golfului. Ambele se mișcă în vârtejuri spiralate. În science-fiction, navele spațiale nu seamănă cu avioanele, ci mai mult cu vapoarele. Se lovesc mereu de nebuloase, furtuni ionice și ploii de meteoriți, la fel ca vasele care se luptă cu ceața densă, uraganele sau ghețarii. Căpitanul e mereu pe punte, privind în zare cu fruntea încrêțită de frământări. Oare vor reuși să reziste? Dacă nava e avariata grav, echipajul trebuie să se refugieze în bărci, sau în capsulele de salvare. Până și monștrii spațiali seamănă de multe ori cu monștrii marini.

Astăzi, oamenii de știință lucrează la proiectarea unor noi tipuri de sonde spațiale. Problema celor de-acum e că rămân fără curent. Sondele noi vor avea catarge înalte cu pânze solare; în marile lor călătorii prin necuprinsul cosmos, vor semăna cu goetele sau marile corăbii de demult.

Am o piatră plată în buzunar și mă ridic s-o arunc în apă. În norvegiană i se spune și *flyndre*, „calcan”. Când eram mici, făceam întrecere să vedem a cui piatră sare de cele mai multe ori. Dacă piatra e prea ușoară și prea plată, se rotește în aer și se duce direct la fund. Dacă e prea grea sau rotundă, nu sare ca lumea. Și tehnica de aruncare contează. Arunc piatra și face cinci sărituri. Groaznic. Jocul

ăsta se pretează la apele dulci, stătătoare, unde piatra poate să sară și de douăzeci de ori.

Cerculețele pe care piatra le face pe suprafața apei sunt absorbite, unul câte unul, de ochi, care e scaldat de un strat subțire de apă sărată. Ochii noștri sunt instrumente optice avansate, cu o „tehnologie” care s-a dezvoltat în milioane de ani de evoluție la specii care au folosit-o în mediul acvatic. Nu putem să distingem decât un număr limitat de unde luminoase. Multe dintre ele, cum sunt razele gama, razele X sau ultravioletele, nu le putem percepe – dacă am putea, lumea ar arăta cu totul altfel. Vedem cu ochii pe care-i avem, și ne descurcăm de minune. Cu ochiul liber, abia reușim să deslușim planctonul, dacă ne uităm de aproape. Dar putem să vedem și stelele, care se află poate la o mie de ani-lumină și care, astfel, nu mai sunt acolo de o mie de ani. Mulți oameni au pete de altă culoare pe iris. Privit de aproape, irisul seamănă cu o nebuloasă, o galaxie sau un curent oceanic văzut din spațiu. La scară mult mai mică, desigur – miniaturală. Dar are și o profunzime care îți dă impresia că poate mări extraordinar de mult, din ce în ce mai mult, așa cum telescopul ne-a ajutat să ne uităm tot mai departe în univers.

Grecii credeau că tot pământul e înconjurat de-un râu, Ocean, sau Okeanos, socotit și tatăl apelor dulci. Titanul Ocean, reprezentat cu cap de taur și coadă de pește, era considerat răspunzător de mișcările corpurilor cerești ce se înălțau și coborau la orizont, care, în cea mai mare parte a Greciei, era marea. La sfârșitul luptei dintre titani, învinșii au fost aruncați în Ocean ca să rătăcească în valuri o veșnicie.